

előadását valósággal ki kellett kényszeríteni a Comédie Française-től. Természetes, hogy ezek a művek, amelyekkel a tragédiának számkivetett istennőjét akarta visszahívni, jó „kasszadarabok“ nem lehettek. Írójuk soha még a legigénytelenebb polgári jólétet sem tudta megszerezni velük. Egyetlen frakkot hordott életében, cilinderét, ruhadarabjait művészi gondnal övta az idők pusztulásától. Nyomorban halt meg, amelyről soha senkinek sem beszélt és temetési költségeit barátai adták össze.

A francia „régime“-nek harmadik kitagadottja, Flaubert, állami támogatásra csak 1876-ban szorult volna, mikor kis vagyona egyik rokona existenciájának védelmében eluszott. Valóságos akció indult meg Párisban, hogy a croisset-i remetének szűkös életét valami állami nyugdíjjelével biztosítsák. A dolog éveken át huzódik, Madame Bovary, Salammbő és az Éducation sentimentale írója hugához irt levelében keserűen fakad ki: Milyen kegyetlenség! Átkozott legyen a nap, amelyen az a lehetetlen gondolatom támadt, hogy nevémet könyvre irjam! . . . Szívem dülhömbben szétreped s a nyomoruságba belefulladások.“

Három évbe tellett, míg végre az ígért állami kegydíjat kiutalták, de a késői ajándékot Flaubert csak félévig élvezhette. Munkaközben íróasztalára döntötte a halál hatalmas fejét, amelyben a modern írásművészet legszebb álmai születtek.

Verlaine, Becque és Flaubert! E szomorú nagy életek felidézése a köztársasági államforma irodalom-pártolását bizonyára nem a legjobb világításba helyezi. De vajjon életük s minden kutató művész életének martiriuma az államforma kérdésével egyszerűen elintézhető volna? Hány és hány író, költőt tudnánk fölhozni Horatius, Racine és Shakespeare kortársai közül, akik szintén a legnemesebb művészi ideát keresték, de más uton mint ők s ezért az ismeretlenség és a nyomor árnyékában kellett elsenyedniök. Az irodalom fejlődésének nagy kérdése nem az államformákon, hanem az irodalmi öntudat és műizlés fejlettségén múlik. A XIX. század tehetős polgári osztálya mindenestre felelősségre vonható azért, hogy a művészeteknek oly sok nemes ága kihalt vagy pártolás híján tengődik. Ez a felelősség fokozódik különösen ma, háboruk és forradalmak után, amikor az anyagi létérdekkel küzdő állam ideális célokra oly keveset fordíthat. A ma és a holnap művészeti és irodalmi életét az határozza meg, hogy a társadalom vezető rétegei, akik az államnak minden felesleges pénzét a kezükbe kaparintották, mily mértékben vállalják az irodalmi maecenásság szerepét. Ha e kérdés körül vita lehet, csak ebben az irányban indítható meg. Egy azonban bizonyos: hogyha a meggazdagodott társadalmi rétegek a maecenásság illetékességét továbbra is elutasítják maguktól, nemcsak a művészeteknek, irodalomnak és tudományoknak, hanem önmaguknak is megássák sirjukat.

JÁNOSOK.

*A Brentapartról hegyeken keresztül,
a bomlott hadnak sáros lábnyomán,
két öreg honvéd ballagott Keletre,
átvándorogtak Krajnán, Stirján.*

*Az ágyudörgés régen hallgatott már
s a regimentek messze jártak rég,
haj! de a lábak, rozzant, öreg lábak
nem bírták már az ifjak ütemét.*

*Semmijük nem volt, eldobáltak mindent
de cipelték a kopott manlikert.
Kinek viszi kend? — szólt a szőke János
s a barna János csöndben így felelt:*

*— A kis fiannak, apró csemetémnek,
Játszódjon vele vigan katonást
s ha meghalok a fej-fám mellé szúrja
hadd őrizze a hosszú álmodást . . . —*

*— Kis fiam nincsen — szólt a szőke János
de hogyha újra bántják a magyart,
jó lesz ez akkor, vén kipróbált jószág
s kiteszek én is tán egy fiatal . . . —*

*S a Dráva mellett a Stájer határon
megállították a két öregot,
hogy hagyják ott a bajnétot s a puskát,
mert továbbmenni másként nem lehet.*

*— Kend csak nem adja? — szólt az ifjabb János,
— Nem én! — felelt a másik vén magyar,
Tróbálják meg, hogy el lehet-e venni,
az nyúljon hozzám, ki golyót akar!*

*S a két öreg százakkal szemben állva,
de csak nem adta át a manlikert
s egy ködobásra a magyar határtól
a puskatuss még sok fejet bevart.*

*De hát mi az, mikor csak ketten voltak?
Száz idegenre mégis csak kevés,
s egyszer csak csunyán a szíven trafálta
a két Jánost, két rossz, komisz lövés.*

*Egy szemhunyasig csak egymásra néztek,
csudálkozva, hogy: E' mán mégis sok!
. . . És összeestek a határ előtt
a manlikeres öreg Jánosok . . .*

(1918)

Gyula diák.

Úr dívat különlegességek legnagyobb választékban

Komlósinál Kölesey-u. 3.

Nyakkendők, ingek, keztyük,
soknik, nadrágtartók, gallérok.

SPORTCIKKEK:

football, atlétika, vivó és tennis felszerelések.

Kérem e címre ügynölni !!

Megnyílt!

A

CORVINA

könyv-, zenemű- és papirkereskedés a
Gizella-téren, a volt Royal Apollo-mozi
helyiségében.

Szépirodalmi újdonságok, szakkönyvek, divatlapok,
író és rajzszerkek, papíráruk, levélpapír különlegessé-
gek, irodai felszerelések, könyvnyomdai és könyv-
kötészeti munkák a legelőnyösebben szerezhető be.